

JOHANNES TIELROOY

Racine, toen hij nog een kind was, door Port-Royal waren opgedrongen, die zijn somtijds onvaste rede niet bij machte was geweest van zich af te houden en die voor goed van zijn innerlijk wezen deel waren gaan uitmaken. „Les moindres fautes y sont sévèrement punies: la seule pensée du crime y est regardée avec autant d'horreur que le crime même [...] et le vice y est peint partout avec des couleurs qui en font connaître et haïr la difformité. C'est là proprement le but que tout homme qui travaille pour le public doit se proposer; et c'est ce que les premiers poètes tragiques avaient en vue sur toute chose [...]. Il serait à souhaiter que nos ouvrages fussent aussi solides et aussi pleins d'utiles instructions que ceux de ces poètes.” En nederig voegt hij erbij, dat hierdoor de tragedie verzoend zal worden met „quantité de personnes célèbres par leur piété et par leur doctrine”, lees: met de onvrije moralisten die hem, hun meerdere, hem den vrijgeborene, tot een der hunnen, tot een onvrijen en blinden geloovige hadden gemaakt. (Voorrede *Phèdre*). Men heeft reeds gezien dat Racine als mensch zich overgegeven had: thans blijkt ook in zake de theorie en praktijk zijner kunst zijn capitulatie volkomen.

Moet men dit beloonen en straffen zonder twijfel tot de kwalijke gevolgen rekenen van de christelijke opvoeding die hem beschoren was geweest, niet minder zeker is het, dat deze doordrenking van zijn geest met christelijke waarden ook voortreffelijke gevolgen heeft gehad, met name in zijn laatste stukken, *Esther* en *Athalie*. Het ligt dan ook voor de hand. „Christelijk” is, ondanks alles, tot zulk een hoogte „algemeen menschelijk”, dat een ieder reeds aanstonds schoon, of voor het minst belangwekkend, moet vinden wat aan de diepere gevoelstendenties van het christendom beantwoordt; en anderzijds leverden de herinneringen aan bijbelsche gegevens welke onder het schrijven bij Racine werkzaam waren en later op de hoorders en lezers haar werking oefenden, als vanzelf voor zijn kunst onmiskenbare winst aan dichterlijkheid op. *Esther* b.v. is één hymne op 's dichters vertrouwen in het opperwezen en in een rechtvaardig koning. De slotwoorden van den proloog doen ons een schoon vizioen zien:

Et vous, qui vous plaisez aux folles passions
Qu'allument dans vos cœurs les vaines fictions,
Profanes amateurs de spectacles frivoles,
Dont l'oreille s'ennuie au son de mes paroles,
Fuyez de mes plaisirs la sainte austérité.
Tout respire ici Dieu, la paix, la vérité.

En onze herinneringen aan de wijze waarop overeenkomstige gevoelens en begrippen